T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/230
KARAR NO : 2024/337
KARAR TR : 07/10/2024

ÖZET: Resmi belgede sahtecilik yoluyla, Nüfus Müdürlüğünden davacı adına alınan sahte nüfus cüzdanı kullanılarak, maddi zarara uğrayan davacı tarafından, sahte belgenin tanziminde kamu görevlilerinin kusurlu olduğu iddiasıyla açılan tazmin istemli davada, İDARİ YARGI YERİNİN görevli olduğu hk.

K A R A R

Davacı : S.T
Vekili : Av. T. M. G
Davalılar : 1- Adalet Bakanlığı
2- İçişleri Bakanlığı
Vekili : Av. Ş. G

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, Avusturya'da yaşayan müvekkili adına çıkartılan sahte nüfus cüzdanı kullanılmak suretiyle, resmi yollardan mal varlığının kötü niyetli üçüncü kişilere aktarılmak suretiyle dolandırıldığını, sahte nüfus cüzdanını tanzim eden kamu görevlilerinin bu işlem ve eylemde kusurlu olduklarını, sahte yerleşim yeri başvurusunu kabul ettiklerini,davacı adına açılan ön alım davası sonucunda davacı lehine ödenen bedelin sahte nüfus cüzdanı kullanılarak çekildiğini, yine bu sahte nüfus cüzdanı kullanılarak düzenlenen sahte senetle davacının borçlandırıldığını ve sahte senede dayanılarak açılan icra takibi yoluyla da maddi zarara uğradığını, icra müdürlüğünde görevli kamu görevlilerinin de sahtecilik belirli olmasına rağmen icra işlemlerine devam etmek suretiyle kusurlu olduklarını, icra dairesinin bağlı bulunduğu Adalet Bakanlığının 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 5. maddesi kapsamında, sahte nüfus cüzdanını tanzim eden nüfus idaresinin bağlı bulunduğu İçişleri Bakanlığının da müteselsilen sorumlu olduğunu iddia ederek, anılan Bakanlıklara karşı adli yargı yerinde maddi tazminat davası açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Antalya 7. Asliye Hukuk Mahkemesi 21/12/2021 tarih ve E.2020/90, K.2021/449 sayılı kararı**ile, davalılardan Adalet Bakanlığı yönünden açılmış bulunan davanın reddine, davalılardan İçişleri Bakanlığı yönünden açılmış bulunan davanın ise, yargı yolu caiz olmadığından usulden reddine karar vermiş, bu karara karşı davacı tarafça yapılan istinaf başvurusu Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesinin 02/11/2022 tarih ve E.2022/1519, K.2022/1631 sayılı kararı ile esastan reddedilmiş, bu karara karşı yapılan temyiz başvurusu sonucunda da, Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin 16/01/2024 tarih ve E.2023/2394, K.2024/187 sayılı kararı ile, salt vekalet ücreti bakımından düzeltilerek onanmış ve ilk derece mahkemesi kararı kesinleşmiştir. İlk derece mahkemesi kararının ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Tüm bu hususlar göz önüne alındığında S.T hakkında ihtiyati haciz kararı verilmesi ve İcra Müdürlüğünde yapılan tüm işlemlerin davacı yönünden zarar doğurmasının sebebinin S.T adına sahte olarak düzenlenmiş olan nüfus cüzdanı ve bu nüfus cüzdanı ile yapılan adres değişikliği olduğu anlaşılmaktadır. Nüfus cüzdanının sahte olarak düzenlenmiş olması ve bu nüfus cüzdan ile işlemlerin yapılmış olması, işlemleri yapan kişinin fotoğrafının nüfus cüzdanına yapıştırılmış olması ve nüfus cüzdanının Nüfus Müdürlüğü tarafından verilmiş olması göz önüne alındığında, İcra Müdürlüğünde yapılan tüm işlemler yönünden zarar ile İcra Müdürlüğünün işlemleri arasındaki illiyet bağının kesilmiş olduğu anlaşılmaktadır. İlliyet bağı bulunmadığından İcra Müdürlüğünce yapılan işlemlerden dolayı Adalet Bakanlığının sorumluluğu söz konusu değildir. Bu sebeplerle Adalet Bakanlığı hakkında açılmış bulunan davanın esastan reddine karar vermek gerekmiştir.*
>
> *Hüküm : Yukarıda açıklanan nedenlerle*
>
> *1-) Davalı Adalet Bakanlığı yönünden açılmış bulunan davanın reddine*
>
> *2-) Davalı İç İşleri Bakanlığı yönünden açılmış bulunan davanın yargı yolu caiz olmadığından usulden reddine..."*

3. Davacı vekili, bunun üzerine aynı istemle İçişleri Bakanlığına karşı idari yargı yerinde tam yargı davası açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Antalya 4. İdare Mahkemesi 03/04/2024 tarih ve E.2024/367 sayılı kararı** ile, *"kamu görevlisinin hizmetten ayrılan kişisel eylemleri nedeniyle uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu"* kanaatiyle 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için adli yargı yeri dosyasının da temin edilerek dosyaların Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine, dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Buna göre, ön alım davası sonucunda resmi belgede sahtecilik yapılmak suretiyle davacıya ait paranın 3.kişiler tarafından çekilerek davacının zarara uğradığı iddiasıyla ve bu duruma kamu görevlilerinin suç niteliğindeki eylemlerinin sebebiyet verildiğinden açılan iş bu tazminat davasında, kamu görevlilerine izafe edilen suç niteliğindeki eylemlerin kamu hizmetinin işleyişi ve olağan faaliyetiyle ilgili olmadığı, kamu hizmetinden ayrılan kişisel kusur niteliğine haiz olunduğu ve bu kapsamda hizmetle irtibatının kesildiği, kaldı ki kamu görevlilerine ilişkin cezai yargılamada da suçun 'hak ve yetkinin kötüye kullanılması' suretiyle işlendiğine ilişkin kesinleşen cezai yargılamada tespit yapıldığından kamu görevlisinin hizmetten ayrılan kişisel eylemleri nedeniyle uyuşmazlığın, görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır. ..."*

5. Ankara 4. İdare Mahkemesi tarafından 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için idari ve adli yargı dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. Anayasa'nın *"Yargı yolu"* başlıklı 125. maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesi ile yedinci fıkrası şöyledir:

> *"İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır. ..."*
> ...
> *İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür."*

7. Anayasa'nın *"Görev ve sorumlulukları, disiplin kovuşturmasında güvence"* 129. maddesinin beşinci fıkrası şöyledir:

> *"Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir."*

8. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun *"Kişilerin uğradıkları zararlar"* başlıklı 13.maddesi şöyledir:

> *"(Değişik: 12/5/1982 - 2670/6 md.)*
> *(Değişik birinci fıkra: 6/6/1990 - 3657/1 md.) Kişiler kamu hukukuna tabi görevlerle ilgili olarak uğradıkları zararlardan dolayı bu görevleri yerine getiren personel aleyhine değil, ilgili kurum aleyhine dava açarlar. Ancak, Devlet dairelerine tevdi veya bu dairelerce tahsil veya muhafaza edilen para ve para hükmündeki değerli kağıtların ilgili personel tarafından zimmete geçirilmesi halinde, zimmete geçirilen miktar, cezai takibat sonucu beklenmeden Hazine tarafından hak sahibine ödenir. Kurumun, genel hükümlere göre sorumlu personele rücu hakkı saklıdır.*
> *(Ek: 26/3/2002 - 4748/3 md.) İşkence ya da zalimane, gayri insani veya haysiyet kırıcı muamele suçları nedeniyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince verilen kararlar sonucunda Devletçe ödenen tazminatlardan dolayı sorumlu personele rücu edilmesi hakkında da yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.*
> *12 nci maddeyle bu maddede belirtilen zararların nevi, miktarlarının tespiti, takibi, amirlerin sorumlulukları ve yapılacak işlemlerle ilgili diğer hususlar Cumhurbaşkanınca düzenlenecek yönetmelikle belirlenir."*

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

9. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Seyfi HAN, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ınkatılımlarıyla yapılan 07/10/2024 tarihli toplantısında;2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosya sureti ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

10. Raportör-Hâkim Murat UÇUR'un, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Dava; davacı adına düzenlenen sahte nüfus cüzdanı kullanılarak mal varlığının zarara uğratılmasında kusuru olan kamu görevlilerinin işlem ve eylemleri sebebiyle maddi zararın tazmini istemiyle açılmış, sahte nüfus cüzdanının tanziminde kusurlu oldukları öne sürülen kamu görevlilerinin bağlı bulunduğu İçişleri Bakanlığına karşı açılan dava bakımından da olumsuz görev uyuşmazlığı ortaya çıkmıştır.

12. Somut olayda, davacıya ait kimlik bilgilerini ibraz ederek nüfus cüzdanı belgesi talebinde bulunan hırsızlık ve dolandırıcılık şüphelisinin, Kepez İlçe Nüfus Müdürlüğüne başvurusunda adrese yeni taşındığından muhtarlıkta kaydının bulunmadığını ve bu nedenle resmi evrak ibraz edemediğini söylemesi nedeniyle aynı gün Kepez İlçe Emniyet Müdürlüğüne müzekkere yazıldığı, bunun üzerine aynı gün polis memuru M.D.'nin S.T isimli şahsın Kepez İlçesinde belirtilen adreste ikamet ettiği ve fotoğraftaki kişiyle aynı kişi olduğunu belirterek nüfus cüzdanı verilmesinde sakınca bulunmadığına dair rapor düzenlediği, bu raporun aynı gün Kepez İlçe Nüfus Müdürlüğüne gönderildiği veS.T adına sahte nüfus cüzdanı düzenlendiği, bahsi geçen polis memuru hakkında Antalya 28. Asliye Ceza Mahkemesinin 06/05/2021 tarih ve E.2020/469, K.2021/370 sayılı kararı ile *"görevi ihmal"* suçundan neticeten adli para cezasına hükmedildiği ve bu cezanın kesinleştiği anlaşılmıştır. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Dosya kapsamına ve Kepez Nüfus Müdürlüğünün bildirdiği belgelere göre; müştekiye ait kimlik bilgilerini ibraz ederek suç tarihinde nüfus cüzdanı talep belgesi talebinde bulunan meçhul şüphelinin, Kepez İlçe Nüfus Müdürlüğüne başvurusunda adrese yeni taşındığından muhtarlıkta kaydının bulunmadığını ve bu nedenle resmi evrak ibraz edemediğini beyan etmesi nedeniyle suç tarihinde Kepez İlçe Emniyet Müdürlüğüne müzekkere yazıldığı, yazılan müzekkere üzerine aynı gün (suç tarihinde) polis memuru sanık Mehmet Dinç'in; müştekinin Kepez İlçesinde belirtilen adreste ikamet ettiği ve fotoğraftaki kişiyle aynı kişi olduğunu belirterek nüfus cüzdanı verilmesinde sakınca bulunmadığına dair rapor düzenlediği, bu raporun aynı gün (suç tarihinde) Kepez İlçe Nüfus Müdürlüğüne gönderildiği ve aynı gün (suç tarihinde) müşteki adına sahte nüfus cüzdanı düzenlendiği, sanığın düzenlediği araştırma/soruşturma raporunda, "Ekli evrakta adı geçen* S.T *ile alakalı Kültür Mah. 75. Yıl cad. No:72/1 Kepez ANTALYA adresinden yapılan araştırmada belirtilen adreste adı geçen şahsın ikamet ettiği ve fotoğraftaki kişi ile aynı kişi olduğu nüfus cüzdanı verilmesinde sakınca olmadığı yapılan tahkikattan anlaşılmıştır." şeklinde kanaat bildirildiği, araştırmanın hangi yöntem ve araçlarla yapıldığına dair bir ibareye yer verilmediği (başvuran şahsın bildirdiği adreste oturduğuna dair kimlerle görüşüldüğü, muhtar, komşu vb. şahıslarla görüşülüp görüşülmediğine yer verilmediği), olayın ehemmiyetine uygun bir araştırma yapılmadığının tutanaktan açıkça anlaşıldığı, böylelikle sanığın görevinin gereklerini ihmal etmekle müştekinin mağduriyetine sebep olduğu ve atılı görevi ihmal suçunu işlediği anlaşılmaktadır."*

13. Yukarıda anılan düzenlemelerle, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken kusurlu davrandıklarından bahisle haklı ya da haksız olarak yargı mercileri önüne çıkarılmasını önlemek ve kamu hizmetinin sekteye uğratılmadan yürütülmesini sağlamak suretiyle kamu düzenini korumak amaçlanmış; aynı zamanda, zarara uğrayan kişi bakımından, memurlar veya diğer kamu görevlilerine oranla ödeme gücü daha yüksek olan bir sorumlu (idare) muhatap kılınmıştır.

14. Buna göre, kural olarak, kamu görevlisinin görev ve yetkilerini kullandığı sırada doğan zararın giderilmesi istemiyle, görev kusurunu kapsayan hizmet kusuru esasına dayanılarak, idari yargıda ve ancak idare aleyhine dava açılabilecek; yargı yerince tazminle yükümlü tutulması halinde idare, ilgili kanun kurallarının gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, sorumlu personeline rücu edebilecektir. Ancak, kamu görevlilerince görevleri sırasında gerçekleştirilen işlem ya da eylemler sırasında, ağır kişisel kusurla hareket edilmiş olması ve bu kusurun hizmet kusurundan ayrılabilir nitelikte bulunması durumlarında, idarenin hizmet kusuru ve zarara konu olay arasındaki illiyet bağı kesileceğinden, kamu görevlisinin yukarıda belirtilen Anayasal ve yasal korumadan yararlanması ve kamu görevlisine karşı şahsi kusuruna dayanılarakaçılan davanın, idari yargı yerinde görülmesi mümkün olmayacaktır.

15. Bu durumda, davacının zararı ile kamu hizmetinin bir gereği olarak soruşturma yapan kamu görevlisinin eylemi ve hatalı işlemi arasında uygun illiyet bağının bulunduğu, kamu görevlisinin kişisel kusurunun aynı zamanda suç niteliğinde olmasının sırf bu nedenle illiyet bağını kesmeyeceği, bu olay sebebiyle görevi ihmal suçundan mahkum edilmiş olan kamu görevlisinin kişisel kusurunun hizmet kusurundan ayrılabilir nitelikte bulunmadığı, davalı idareye bağlı kamu görevlisinin görev ve yetkisini kullanırken işlediği kusurdan doğan tazminat davasının idari yargı yerinde görülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

16. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Antalya 4. İdare Mahkemesinin 03/04/2024 tarih ve E.2024/367 sayılı başvurusunun reddi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Antalya 4. İdare Mahkemesinin 03/04/2024 tarih ve E.2024/367 sayılı BAŞVURUSUNUN REDDİNE,

07/10/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili	Üye	Üye	Üye
Kenan	Doğan	Eyüp	Seyfi
YAŞAR	AĞIRMAN	SARICALAR	HAN

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN